

A SZOMSZÉDOS ORSZÁGOK A „KETTŐS” ÁLLAMPOLGÁRSÁGRÓL THE NEIGHBOURING COUNTRIES ABOUT THE "DOUBLE" CITIZENSHIP

Hogy miként is reagáltak a szomszédos országok a magyar állampolgársági törvény új szabályozására, azt a sajtón keresztül ismerheti meg a magyar társadalom a legtisztábban. Elmondható, hogy a szomszédos országok vegyes érzelmekkel fogadták a magyar törvényhozás szándékát a magyar állampolgárság kiterjesztéséről.

How the neighbouring countries responded to the new regulation of the Hungarian Citizenship Law the Hungarian society may recognise it most purely through the press. It can be related, that the neighbouring countries received the Hungarian legislation's intention with mixed emotions, because of the extension of the Hungarian citizenship.

Jogosan merülhet fel a kérdés, hogy mit gondoltak a szomszédos országok a magyar állampolgársági törvény módosításáról, amely lehetővé tette a könnyített eljárású magyar állampolgárság felvételét anélkül, hogy magyar származású nemzettársaink Magyarországon állandó lakóhellyel rendelkezzenek. Így – bár helytelenül nevezik kettős állampolgársági törvénynek – kvázi kettős állampolgárságúvá válik a Magyarország szomszédságában állandó lakhellyel rendelkező magyar származású külföldi állampolgár. Jelen írásom a törvény módosítása körüli és azt közvetlenül követő időszakot öleli fel, alapul véve az MTI és az érintett országok sajtóanyagait, a 2010. április 26. és 2010. május 30. között megjelent híradásokat, tudósításokat. Mivel a FIDESZ-KDNP választási győzelme után az előterjesztés sikeressége, a törvény módosításának elfogadása megelőlegezhető volt, így ezt az időszakot elegendőnek tartom, hogy az érintett államok érdemi reagálásait elemzés tárgyává tegyük.

2010 áprilisában a külhoni sajtóban vihart kavart a kormányzásra készülődő FIDESZ-KDNP „kettős” állampolgárságról alkotott és előrevetített kezdeményezése, miszerint a határon túli magyarság igaz képviselőjeként igyekszik utat törni a magyar érdekvédelemnek úgy az anyaországban, mint az európai és nemzetközi porondon. Az új magyar kormány ebbéli szándékát az érintett szomszédos országok mondhatni igencsak megértően fogadták, heves indulatokat csupán Szlovákiából, vagy ha pontosítani akarunk, a szlovák kormánypártokból váltott ki. Szlovénia és Horvátország véleményéről pedig nem sokat tudhattunk meg, amit a két ország és Magyarország jó kapcsolatának tudhatunk be. Munkám során az összefüggés-kutatás módszerét hívtam segítségül. Ily módon igyekszem nyomon követni az érintett országok recepcióját a törvényjavaslatról. Igyekeztem mind kormánypárti, mind ellenzéki médiumok anyagait használni.

KÁRPÁTALJA ÉS UKRAJNA

Az ungvári *Szabad Rádió* ukrán adása 2010. április 26-ai esti tudósításában hírül adta, hogy Ukrajnában többszázezren rendelkeznek más országok állampolgárságával, így Kárpátalján majdnem minden felnőtt román nemzetiségű lakos román útlevelemmel is rendelkezik. Hogy mennyire igaz a hír, nem tudni, ugyanis a rádió riportjában az is elhangzott, hogy erről pontos adatok nem állnak rendelkezésre. A helyi román szervezetek azt állítják, hogy a kárpátaljai románok mintegy 10 százaléka rendelkezik román állampolgárságot igazoló útlevelemmel. A rádió megemlítette a kárpátaljai magyarok számára nyújtott magyar okmányokat is, de ezek zöme a magyar státust jelölő magyarigazolványokat teszik ki. *Fegyir Sándor* szociológus, ungvári egyetemi tanár szerint az előbb említett okmányok arra valók, hogy átjárhatóvá tegyék az Ukrajna és Európa közötti határt, és az ilyen útlevelektől nem kell félni, mert tulajdonosaik tiszta pragmatizmusból használják azokat, hogy csök-

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

DR. SÁSKA Zoltán Attila

Budapest, 2013.
6. évfolyam 1. szám

kentsék vagy eltüntessék a határok jelentette akadályokat. Ez pedig úgy szociális, mint gazdasági szempontból pozitív jelenséggént kell értékelni.¹

Az ungvári *Szabad Rádió* tudósítása világosan rámutat arra a tényre, hogy a kárpátaljai románok román úti okmányainak darabszámáról vélt és vallott megnyilatkozások ellentmondásosak, sőt homályosak, mert annak idején Románia állampolgársági törvényének módosítása nem kavart ekkora politikai vitát, diplomáciai felháborodást, mint a magyar állampolgársági törvény módosítása körüli vita, amely kettős állampolgársági törvény néven híresedett el. Mire európai viszonylatú visszhangot keltett volna a törvény módosítása, addigra a „kistestvér Moldávia” román ajkú lakosainak felnőtt többsége már román útlevéllel rendelkezett. Ukrajna alkotmánya nem ismeri el a kettős állampolgárságot, írta *Varga Béla* az MTI ungvári tudósítója. Az ukrán törvényi szabályozás csupán annyit említ meg, hogy az országban egyetlen, egységes állampolgárság létezik, éspedig az ukrán. Az ukrán állampolgárság elvesztésével jár, ha egy nagykorú ukrán állampolgár „önként felveszi más ország állampolgárságát”. Ezen túl jogszabály mondja ki, hogy „ha az ukrán állampolgár felvette más ország vagy országok állampolgárságát, akkor az Ukrajnával kapcsolatos jogviszonyt illetően csak ukrán állampolgárként ismerhető el”.² Valószínű, hogy a jogi tisztázatlanság következményeként több százezren rendelkeznek Ukrajnában más államok állampolgárságával, így a fentebb említett román állampolgársággal is. Az ukránok ugyanis nem foglalkoznak a többes állampolgárok kiszűrésével, sőt ha kiderülne, hogy a tiltás ellenére valaki mégiscsak önként vette fel más ország állampolgárságát, akkor a hatóságok csak abban az esetben kezdeményezhetik az illető ukrán állampolgárságtól való megfosztását, ha ezt a tényt okmányokkal is tudják bizonyítani. Ez utóbbit meg szinte lehetetlen kivitelezni, ha az ukrán hatóságok szerint ezen egyének kiszűrése nem tartozik az ukrán rendőrség hatáskörébe. Különben minden második ukrán állampolgár elfogadhatónak tartja a kettős állampolgárságot, mely számukra egyet jelent a munkavállalással, a tanúlással és az utazás szabadságával.³

A *Vajdaság Ma* délvidéki hírportál 2010. május 14-én közölt cikk írója sajtóértesülésekre hivatkozva megemlíti, hogy a korábbi ukrán miniszterelnökről, *Juhim Zvjagilcskij*ről és *Pavlo Lazarenkó*ról is biztosan tudható, hogy izraeli állampolgárságuk is van, tovább megjegyzi, hogy az ukrán politikai elit, vagyis a parlamenti képviselők és vezető beosztású állami tisztviselők 70-80 százalékának van valamilyen második útlevele, legyen az amerikai, izraeli vagy az egyik másik EU-tagország útlevele. Ennek ellenére mégis megszavazták 2009-ben az állampolgársági törvény szigorításáról szóló módosító tervezetet. Ebben a tervezetben szigorúan büntetnék a kettős állampolgárságot, éspedig aki 30 napon belül nem jelenti be a hatóságoknak a második állampolgárság megszerzését, azt öt éves szabadságvesztéssel vagy 170 ezer hrivnya (4,5 millió forint) pénzbírsággal büntetnék.⁴

Ukrajna egyetlen országos magyar lapjában, a *Kárpáti Igaz Szó*ban nem találunk elméleti fejtegetéseket, sem egyéb cikkeket a javaslat kapcsán, inkább a szlovákiai reakciókról cikkeznek. Ritkán írnak a kérdésről, és akkor is pusztán tényeket közölnek az állampolgárság igénylésének feltételeiről. A leginkább vitatott kérdés, a már fentebb is említett ukrán állampolgársági törvény. „*Jogászszemmel a kettős állampolgárságról*” címmel olvashattunk egy interjút *dr. Tóth Mihállyal*, a jogtudományok kandidátusával, az *UMDSZ* tiszteletbeli elnökével a lap 2010. május 20-i számában. Ennek érdekessége, hogy az elismert jogász állítása szerint az ukrán jogrendben az állampolgárság-megvonásnak nincsen meg az eljárása és közvetlen formában még nem került alkalmazásra.⁵ A cikk megjelenésének dátumából ítélve arra engedek következtetni, hogy ezzel gyakorlatilag egy jogász arra buzdítja – nem direkt módon ugyan –, a Kárpátaljai magyarokat, hogy éljenek a magyar új állampolgársági törvény adta lehetőségekkel, hiszen ő, mint jogász nem tud az ukrán állampolgársági törvény ellen vétők szankcionálásáról.

¹ Kárpátalján a románok 70 százalékának van román állampolgársága – MTI 2010. április 27.

² Kettős állampolgárság – *Körkép* 1. – MTI 2010. május 14.

³ FEDINEC Csilla, *Made in állampolgárság a keleti szomszédságban*. In: *Egyenlítő* 7-8, 41.

⁴ Kettős állampolgárság – *Körkép* 1. – MTI 2010. május 14.

⁵ Kárpáti Igaz Szó, „*Jogászszemmel a kettős állampolgárságról*”, 2010. május 20.

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

DR. SÁSKA Zoltán Attila

Budapest, 2013.
6. évfolyam 1. szám

AUSZTRIA

Az MTI 2010. május 5-i cikkében idézi *Werner Neubauer*, az FPÖ dél-tiroli ügyek szakpolitikusát, aki Ausztriában az osztrák hírügynökség útján közzétett közleményében modell értékűnek nevezte – az olaszországi német és ladin nyelvű kisebbség kettős állampolgársága szempontjából – a Fidesz azon elhatározását, hogy biztosítja a kettős állampolgárságot a határon túli magyaroknak. Egyidejűleg bírálta az osztrák külügyminisztert és az *Osztrák Néppártot (ÖVP)*, amiért elutasítják a dél-tiroli kisebbségek kettős állampolgárságára vonatkozó felvetést. „*Míg Michael Spindelegger (külügyminiszter) országszerte nyilatkozatokban magyarázza, hogy szóba sem jöhet a dél-tiroli németajkú és a ladin népcsoport számára a kettős állampolgárság, Orbán Viktor felteszi az i-re a pontot, és nem hagyja cserben magyar honfitársait*” – fogalmazott Neubauer.

Olaszországban a két szóban forgó kisebbség érdekeit messzemenőig képviselő SVP kereszténydemokrata gyűjtőpárt évtizedek óta az 1919-ben Olaszországhoz csatolt régió vezető és kormányzó párta. A párt érvelése szerint az osztrák anyaországhoz való kötődés jele, „európai szellemiségű jelzés” volna az általuk képviselt németajkú és ladin kisebbség számára az osztrák állampolgárság megszerzésének lehetősége. Ezen lépés nem minősülne Olaszországgal szembeni ellenséges lépésnek. Érvelése szerint a dél-tiroli németajkúak olaszországi osztrák kisebbségként határozzák meg magukat. Az osztrák állampolgárság megszerzésére irányuló javaslatuk pedig a német és ladin ajkú lakosság mintegy 300 ezer olyan tagjait érintené, akiknek felmenői 1919 előtt osztrák állampolgárok voltak. *Andreas Khol* tekintélyes ÖVP-s politikus, a parlament korábbi elnöke 2010 januárjában értelmetlennek, veszélyesnek és megvalósíthatatlannak minősítette a dél-tiroliak kettős állampolgárságát, amelyet egy hónappal azelőtt hozott szóba az SVP.⁶

Látható, hogy Ausztriában sem vitáktól mentes egy nemzet összetartozásának kérdése. Az osztrák állampolgársági törvény ugyanis nem engedélyezi a kettős állampolgárság intézményét. A törvény megszorító intézkedése nyomán két esetben engedélyezi a kettős állampolgárságot. Az első: honosítás esetében, ha az eredeti állampolgárság szerinti ország joga nem engedi meg a lemondást, a második: ha „különleges teljesítmény” vagy „különleges állami érdek” alapján tarthatja meg az osztrák állampolgárságot, miután megszerezte más ország állampolgárságát. Az esetek többségében viszont más állampolgárság felvétele az osztrák elvesztését jelentheti. Kérésére viszont újból megkapja az osztrák állampolgárságot és egyúttal megtarthatja külföldi útlevelét is az, aki a nemzetiszocializmus üldözöttjeként 1945. május 9. előtt emigrált az országból. Ebben az esetben a külföldi állampolgárságról a szóban forgó külföldi ország joga dönt – jelentette *Pálffy M. Katalin* az MTI bécsi tudósítója.⁷

A *Die Presse* című osztrák napilap 2010. május 14-én arról írt, hogy még hivatalba sem lépett, de máris magára vonta a nemzetközi figyelmet a leendő Orbán-kormány azzal, hogy a Fidesz magyar állampolgárságot készül adni a határon túli magyaroknak.⁸ Az osztrák lap kiemelte, hogy Orbán Viktor a magyar kisebbségek sorsát a szívében viseli, és ez megmutatkozik abban is, hogy a leendő miniszterelnök-helyettes *Semjén Zsolt* személyében magas rangú kormánytagot bízott meg a nemzetpolitika kezelésével. A lap azt is taglalta, hogy Orbánt és kormányát nem zavarja, hogy feszültség alakulhat ki Magyarország és a szomszédos országok között és felidézte Semjén Zsoltnak a *Heti Válasznak* adott interjúját, amelyben azt nyilatkozta, hogy az állampolgárság megadása szuverén joga minden államnak.⁹

VAJDASÁG ÉS SZERBIA

A *NIN* című szerb lap 2010. május 6-ai számában arról számolt be, hogy Magyarországon a letelepedés nélküli állampolgárság megszerzésének lehetővé tétele a határon túli magyarok részére „*szinte semmibe nem kerül, viszont szépen*

⁶ Osztrák párt: Orbán Viktor utat mutat a dél-tiroliak kettős állampolgárságához – MTI 2010. május 5.

⁷ Kettős állampolgárság – Körkép 2. – MTI 2010. május 14.

⁸ <http://diepresse.com/home/politik/aussenpolitik/565218/Das-ist-ein-Sicherheitsrisiko-fuer-die-Slowakei?from=suche.intern.portal>

⁹ OGY – Alakuló ülés – Die Presse: Botrány a Magyar Parlamentben – MTI 2010. május 15.

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

DR. SÁSKA Zoltán Attila

Budapest, 2013.
6. évfolyam 1. szám

hangzik” és a 2004. december 5-ei népszavazás kudarcával pedig „a magyar politikai elit adós maradt” és emiatt „*egyfajta lelkiismeret-furdalást érez*”. Azt is hozzáteszi, hogy ez az ügy inkább érzelmi, mint gyakorlati jelentőségű lenne, hiszen Románia és Szlovákia az Európai Unió tagja, a horvát állampolgároknak meg már korábbról, a szerbeknek pedig a 2009. év vége óta nem kell vízum. Ugyanezen újság idézte *Ágoston Andrást*, a Vajdasági Magyar Demokratikus Párt elnökét, aki szerint a vajdasági magyarok Budapest segítségével megvalósíthatják autonómiatörekvéseiket és *Páll Sándort*, a Vajdasági Magyarok Demokratikus Közösségének elnökét, aki azt mondta, hogy Magyarországnak meg kellene vétőznia Szerbia EU-hoz való csatlakozási törekvéseit, ha nem valósulna meg a területi autonómia. A *NIN* című lap végül megjegyzi, hogy leginkább a szlovákok aggódnak az új magyar kormány intézkedései miatt, és felidézte Ján Slota szlovák kormánypárti politikust, továbbá *Dag Danist*, a *Pravda* című pozsonyi napilap publicistáját.¹⁰

Ezzel párhuzamosan *Egeresi Sándor*, a vajdasági törvényhozás elnöke, aki egyben a *Vajdasági Magyar Szövetség* (VMSZ) egyik vezetője is, a *Reuters* hírügynökségnek nyilatkozva támogatta a magyar kormány kettős állampolgárság bevezetésére vonatkozó tervét és, hogy azt erkölcsi elégtételként éli meg a 2004. évi sikertelen népszavazás után. Úgy értékelte, hogy a kettős állampolgárság megszerzése nagy jelentőséggel bír nemcsak a vajdasági magyarok, hanem minden magyar számára, aki Magyarország határain kívül él, mert ezt a magyar nemzethez tartozás megerősítéseként élik meg.¹¹

Szerbiában 2004 decemberében fogadtak el új állampolgársági törvényt. Ez leginkább a Szerbia határain kívül, a diaszpórában élő 3,5 millió szerbre, szerb származásúakra és a volt Jugoszlávia utódállamaiban élő szerbekre tekintettel könnyítette meg a kettős állampolgárság megszerzését. Az eljárás egyszerű feltételeket követel meg a kérelmezőtől, és pedig a 18. életév betöltését, a cselekvőképességet, a legalább 3 éves szerbiai bejelentett lakhelyet és egy írásbeli nyilatkozatot, hogy hazájuknak ismerik el Szerbiát – írta *Marton András* az MTI belgrádi tudósítója.¹² Ugyanakkor az anyaországon kívül élő szerbeknek, illetve szerb származásúaknak a törvény nem követeli meg a bejelentett szerbiai lakóhelyet, nekik elegendő írásban nyilatkozniuk, hogy Szerbiát saját országuknak tekintik. A tudósítás szerint Belgrád semmilyen kifogást nem támaszt az ellen, hogy állampolgárai felvegyék egy másik ország állampolgárságát. A hivatalos szerb álláspont szerint a vajdasági magyarok kettős állampolgársága Magyarország belügye, amelybe Szerbia nem akar beavatkozni.

A szerb sajtó nem foglalkozott érdemben Magyarország állampolgársági törvényét módosító javaslatával, mely jelentősen könnyíti majd meg a határain kívül élő magyarok számára az állampolgárság megszerzését. Így Szerbiában mindössze két rövid, a tényekre szorító írás jelent meg, amelyekben ismertették a magyar elképzelést. Ugyanezen írások ismertették a szlovák kormányfő kijelentéseit is. Sem a *Boris Tadic* szerb elnök vezette Demokrata Párt (DS), sem a szerb külügyminisztérium nem nyilatkozott elképzeléseiről az MTI-nek. Belgrád magatartása érthető, hiszen egyrészt Szerbia nem ellenzi a kettős állampolgárság egyszerűsített megszerzését (sőt maga is hasonló szabályozást alkalmaz a boszniai szerbek esetében), másrészt pedig nem akar diplomáciai bonyodalmat Pozsonnyal, mert Szlovákia egyik szövetségese a Koszovó függetlensége elleni diplomáciai hadjáratban.¹³ Szerbia semlegessége abból is adódhat, hogy európai integrációjához valószínűsíthetően mindkét állam, Magyarország és Szlovákia is segítségére lehet. A szerb közvéleményt tájékoztató álláspont kimozdítani látszott a politikai semlegességnek elkötelezett Szerbiát, hiszen Szlovákia partner ugyan Koszovó el nem ismerésében, de Magyarország előreláthatóan kiskapukat nyitott Szerbia európai jövője előtt.

¹⁰ Választás 2010 – Szerb hetilap a magyar parlamenti választásokról – MTI 2010. május 6.

¹¹ A vajdasági parlament elnöke támogatja a kettős állampolgárságot – MTI 2010. május 6.

¹² Kettős állampolgárság – Körkép 2. – MTI 2010. május 14.

¹³ Szerbiának nem érdeke, hogy ellenezze a kettős állampolgárságot – MTI 2010. május 21.

DR. SÁSKA Zoltán Attila

Budapest, 2013.
6. évfolyam 1. szám

ERDÉLY ÉS ROMÁNIA

Garzó Ferenc, az MTI bukaresti tudósítója 2010. május 14-i jelentésében arról írt, hogy Románia lehetővé teszi a kettős állampolgárság megadását azoknak a határon túli románoknak, akik 1989 előtt önhibájukon kívül elvesztették román állampolgárságukat. Ez elsősorban a Moldovában és Ukrajnában élő románokra érvényes. 2009 áprilisában a román kormány módosította az állampolgársági törvényt, miután diplomáciai konfliktus robbant ki Románia és Moldova között. Az akkori Moszkva-barát moldovai kommunista vezetés vízumkényszerrel vezetett be a román állampolgárokkal szemben, így Románia nem késlekedhetett a válasszal és megkönnyítette a román állampolgárság megadásának feltételeit. Az 1989 utáni Románia állampolgársági törvényét 1991-ben fogadták el, de 2009 tavaszán sürgősségi rendelettel módosították. Ez a rendelet kimondja, hogy az egykori román állampolgárok, akik „nekik fel nem róható okok miatt” elvesztették vagy elvtették tőlük a román állampolgárságot, ismét megszerezhetik azt, és ebben a kedvezményben a harmadfokú leszármazottaik is részesülhetnek.¹⁴ A román állampolgársági törvény egyénileg kérelmezhető, megadása nem feltételezi a korábbi állampolgárságról való lemondást, és külföldi lakhely meghagyása is engedélyezett. A hírre csak Moldovából nyolcszázezer-egymillió állampolgársági kérelem érkezett a román hatóságokhoz.

Romániában igazából a magyarországi népszavazást megelőzően okozott nyugtalanságot az erdélyi magyarok számára a Budapest által megadandó kettős állampolgárság témája. 2004 decemberének elején az akkori román miniszterelnök, *Adrian Nastase* „örütségnek” nevezte az ötletet, de pár nappal később azt mondta, hogy nincsen kifogása az ellen, hogy a romániai magyarok egyénileg kapjanak magyar állampolgárságot, viszont ellenzi, hogy tömegesen részesüljenek benne.¹⁵ Álláspontok ütköztek a téren is, hogy vajon érvényes-e még, esetleg érvényét veszítette-e a két ország alapszerződésének megkötésével a kettős állampolgárság elkerüléséről szóló 1979-ben aláírt román-magyar egyezmény vagy sem. Tíz év múltán viszont, mintha meg sem történt volna a magyar szempontból igencsak fontos lépés. Sem a szélsőséges média, sem a nagy volumenű politikusok nem reagáltak különösebben a magyar kezdeményezésre. Az ok a román gazdaság megmentésére tett megszorító intézkedések keltette tömegmegmozdulások, az általános elégedetlenség voltak.

Markó Béla, a Romániai Magyar Demokrata Szövetség (RMDSZ) elnöke úgy vélte, hogy a kettős állampolgárság megszavazása a szlovákiaihoz hasonló „ultranacionalista” ellenkezést aligha fog kiváltani a román politikusokból. Azt viszont nem zárta ki teljesen, hogy Románia nehéz gazdasági helyzete miatt ne próbálnák meg esetleg „felhabosítani” a kérdést. Véleménye szerint egyes jogosultak esetében az állampolgárság járhat konkrét következményekkel, de a romániai magyarok többsége számára inkább érzelmi értéke van a magyar állampolgárságnak.

Mivel Románia jelenleg a magyar javaslatához hasonló módszerrel ad román állampolgárságot a Moldovában élő románoknak, akiknek a felmenőit egykori akaratukon kívül fosztották meg román állampolgárságuktól, ezért nem lehet számítani arra, hogy a magyar kormányzat terve a szlovákiaihoz hasonló ellenkezést váltana ki.¹⁶

A *Gandul* című bukaresti napilapban *Radu Moldovan* (PSD), a Szociáldemokrata Párt elnöke úgy nyilatkozott, hogy pártját „nem zavarja” a magyar állampolgárság megadása a Magyarország határain túl élő magyaroknak. A Demokrata Liberális Párt (PD-L) viszont óvatos volt nyilatkozatában. *Ioan Oltean*, a párt alelnöke nem kívánta kommentálni a kérdést, amíg nem olvasta el ő maga a Fidesz törvénytervezetét. Az *Adevarul* című napilap „Állampolgárságot az összes magyar-nak „román modell alapján” című cikke szerint Magyarország azért hivatkozik a román modellre, hogy megnyugtassa a jelentős magyar közösséggel rendelkező államokat. Cikkében utal arra, hogy Románia is könnyített eljárással ad állampolgárságot a moldovaiaknak, ezért Romániának mindeddig nem volt hivatalos reakciója a kettős állampolgárság kérdésében. A román törvények ugyanis lehetővé teszik a kettős állampolgárság intézményét. *Adrian Ciiorianu* volt román külügyminiszter az *Adevarul*-ban azt taglalta, hogy a Fidesz kezdeményezésének középtávon nem lesz pozitív hatása, és

¹⁴ Kettős állampolgárság – Körkép 2. – MTI 2010. május 14.

¹⁵ Kettős állampolgárság – Körkép 2. – MTI 2010. május 14.

¹⁶ Kettős állampolgárság – Markó nem számít a szlovákiaihoz hasonló ellenkezésre román részről – MTI 2010. május 18.

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

DR. SÁSKA Zoltán Attila

Budapest, 2013.
6. évfolyam 1. szám

felidézte a magyarizolvány körüli vitát, ami 2001-ben a Magyarországgal szomszédos államokban nem hagyott jó emlékeket. Cioroianu szerint a Fidesz javaslata nem törvénytelen, nem is erkölcstelen, de nem tartja tiszteletben „a nyitottság európai szellemiségét.”¹⁷

„*Taktikailag azt mindenképp jónak tartom, hogy most fogadták el a törvényt, de csak később lép érvénybe. Ezáltal szétválasztódik az elfogadás és az alkalmazás pillanata, tompul a sokkhatás*” – mondta Markó Béla. Szerinte nem lehet kizárni, hogy Romániában ultranacionalista politikusok kampányszerűen fogják támadni a kettős állampolgárságot. Markó valószínűsítette, hogy Romániában sem politikai, sem morális, sem jogi alap nincs arra, hogy valaki igazán megkérdőjelezze a magyar döntést, minthogy Románia a moldovai románoknak hasonló módon ad állampolgárságot. Szlovákiára utalva azt nyilatkozta, hogy fog még feszültségeket okozni ez a kérdés és bízik abban, hogy Románia bölcsőbb lesz.

FELVIDÉK ÉS SZLOVÁKIA

Szlovákiában sem volt egységes a parlamenti pártok álláspontja a magyar állampolgársági törvény módosításával kapcsolatban. Míg Robert Fico szlovák kormányfő és az Irány-Szociáldemokrácia (Smer) elnöke a magyar kártyával riogatta a választásra készülő szlovák közvéleményt, addig Mikulás Dzurinda, a Szlovák Demokratikus és Keresztény Unió (SDKU) elnöke szerint „nem kell megijedni, mert Szlovákia erős és szuverén ország, amely képes megvédeni érdekeit”. Dzurinda világosan fogalmaz, éspedig az ijesztgetés helyett a tárgyalásra helyezi a hangsúlyt.¹⁸ Tetten érhető a szlovák pártok retorikájában az éles vagy a mérsékelt fogalmazási stílus, hiszen a közlegő szlovákiai parlamenti választások riasztó közelsége nem hagyja nyugodni, sőt valósággal felkorbácsolni látszik a kedélyeket. Van, aki egyensúlyozni próbál a nacionalista indulatoktól hemzseggő belpolitikai vitában. Ezért Iveta Radicová, az SDKU választási listavezetője a mérsékeltbb reakciót képviselte és hangot adott azon véleményének, miszerint Fico reagálása a magyar állampolgársági törvény tervezett módosításra nem más, mint a figyelem elterelése arról, hogy a kormány nem képes megoldani az ország problémáit. „Semmi más, mint figyelemelterelés. Rádásul a törvényt sem ismerjük még.” – állította Radicová.

Csáky Pál, a Magyar Koalíció Pártjának (MKP) elnöke „feleslegesen hisztérikusnak” nevezte a szlovák kormányfő kirohanását és Radicovához hasonlóan a kampány hevével magyarázta Fico „átlátszó trükkjét”: „Fico képtelen kezelni a görög válság szlovákiai következményeit. Ebben a kérdésben ő, a kormány és a parlament is csődöt mondtak.”¹⁹

A Szlovák Nemzeti Párt (SNS) elítélte a tervezett jogszabályt, ami olvasatukban veszélyt jelent Szlovákia számára. Anna Belousovová, az SNS első alelnöke nacionalista eszmeiségében aligha maradt alul pártelnöke és főnöke, Ján Slota nemzeti vallásosságában.²⁰

A Néppárt-Demokratikus Szlovákiáért Mozgalom (HZDS) közleményében tiltakozott Magyarország tervei miatt és Orbán miniszterelnök-jelölt politikáját „nacionalista” jelzővel illette, míg mellette a konzultáció hiányát is nehezményezte. Természetesen a HZDS sem tehetett mást, mint a szlovák kormányfő politikáját támogatván készült a választásokra. Egy másik szlovák párt, a Kereszténydemokrata Mozgalom (KDH) elutasította ugyan a magyar kezdeményezést, de egyúttal a szlovák hisztériakeltést is. Közleményben szólította fel Magyarországot, hogy tartózkodjon az egyoldalú lépésektől szomszédjaival kapcsolatban és igenis tárgyaljon velük. Ján Figel pártelnök következőképpen vélekedett a kialakult helyzetről: „Mi nem félünk, de a szlovák-magyar kapcsolatokat nem lehet indulatokkal kezelni, mert az veszélyes.”²¹ Nyilatkozatában érzékelhető a mérsékeltbb viszonyulási pont kijelölésének lehetősége, és az óvatosságra intés.

¹⁷ Kettős állampolgárság – A román szociáldemokraták nem ellenzik a magyar állampolgárság megadását a határon túli magyaroknak – MTI 2010. május 19. és Adevarul, *Cetatenie la toti maghiarii „dupa model romanesc” (Állampolgárságot az összes magyarnak „román modell alapján”)*, 2010. május 19.

¹⁸ Kettős állampolgárság – Nem egységes a szlovákiai pártok véleménye – Frissített (HÍD, KDH) – MTI 2010. május 13.

¹⁹ Kettős állampolgárság – Nem egységes a szlovákiai pártok véleménye – Frissített (HÍD, KDH) – MTI 2010. május 13.

²⁰ Kettős állampolgárság – Nem egységes a szlovákiai pártok véleménye – Frissített (HÍD, KDH) – MTI 2010. május 13.

²¹ Kettős állampolgárság – Nem egységes a szlovákiai pártok véleménye – Frissített (HÍD, KDH) – MTI 2010. május 13.

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

DR. SÁSKA Zoltán Attila

Budapest, 2013.
6. évfolyam 1. szám

A szlovák államfő a pozsonyi TASR hírügynökségnek nyilatkozva megállapította, hogy az állampolgársági törvény módosítása nemcsak Magyarország problémája, hanem Szlovákiáé is. Megvédte a szlovák kormány addigi intézkedéseit, nyilatkozatait az ügyben. *Ivan Gasparovic*, szlovák elnök meggyőződése pedig az volt, hogy: „*Létezik egy európai megállapodás az állampolgárságról, amelyhez 2001-ben a magyarok is csatlakoztak. Rögzítve vannak benne azok a feltételek, amelyek alapján állampolgárság adható, és tartalmazza azt is, hogy az állam, amelynek állampolgára megszerezte más állam állampolgárságát, megfosztja az érintett polgárt állampolgárságától.*”²² A szlovák államfő és a szlovák kormányfő fenyegető nyilatkozatai bejárták a sajtó minden orgánumát. *Robert Fico* miniszterelnök kijelentette, hogy a magyar lépés a magyar-szlovák alapszerződés megsértése és ellentétes a nemzetközi joggal. „*Az Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezet (EBESZ) kisebbségügyi főbiztosa elé terjesztjük, mint biztonsági problémát*” – közölte Fico, aki első lépésként visszahívta Szlovákia budapesti követét. Külügyminiszterét közben arra utasította, hogy dolgozzon ki egy elemzést arról, milyen következményei lehetnek a magyar törvénymódosításnak. Kifejtette, hogy ha a magyar Országgyűlés döntést hoz, akkor a szlovák parlament reagálni fog. Szerinte a magyar állampolgárság azokat is meg fogja károsítani, akik ezt kérték. A szlovák állampolgárság elvesztését illetően utalt a Cseh Köztársaságban érvényes jogszabályra, miszerint ha valaki megszerzi egy másik állam állampolgárságát, elveszti a cseh állampolgárságát.²³ A miniszterelnök a szlovák nép védelmének érdekében tett nyilatkozatai túlzóra sikerültek, mivel a közelgő választások egyre inkább érzékeltették vele, hogy a gyűlöletkormányzás – Slotával az oldalán – hatalomvesztéssel is párosulhat, ha nem tesz valami radikálisat, ami eltereli az ország valós problémáiról a figyelmet. Ezért a szlovák miniszterelnök elkezdte a rendkívül súlyos nemzetbiztonsági problémával riogatni a közvéleményt. Így történhetett meg az, hogy 2010. május 13-ára gyakorlatilag az egész szlovákiai politikai elit – kivéve a magyar Koalíció Pártját és a HÍD polgári pártot – elutasította a tervezett magyarországi törvénymódosítást.²⁴

Az erdélyi *Krónika* vezércikkben tudósított a szlovákiai reakciókról. Azt írta, hogy az állampolgárság témája jó ürügy a pozsonyi vezetés számára, amely nem csupán kormánymegfontolásból, hanem mélyebb meggyőződésből tekinti ellenségnek a magyarokat. A lap szerint Fico kormányfőként az ellentétek csillapítása helyett maga teszi hivatalos kampánytémává a magyarellenességet. A két másik kormánypárt (HZDS és SNS) sem volt rest kinyilatkoztatni a maga nacionalizmusát, de elemzők szerint Fico éppen azért próbált rájuk tromfolni, hogy elhódítsa szavazóikat, és a választások után ne kelljen ismét parlamenti tényezőként számolnia a két szélsőséges alakulattal. Ugyanakkor a *Krónika* szerzője kifejtette, hogy az SNS és a HZDS esetleges eltűntetésével a szlovák parlamentből, Robert Ficonak a Smer-hez átállt szavazókat továbbra is ki kell majd szolgálnia. Ez utóbbi mégiscsak a magyarellenesség napirenden tartását jelentené. A cikk írója szerint „*Így gyakorlatilag mindegy, hogy a Fidesz mikor nyújtja be parlamentben az állampolgárság kiterjesztéséről szóló törvényt – Fico kóros nacionalizmusa nem múlik el egy csapásra a választások másnapján.*”²⁵

A helyzet pikantériája, hogy Szlovákia jogrendje tételesen nem foglalkozik a kettős állampolgárság kérdésével. Nincs sem betiltva, sem pedig engedélyezve. Tény az, hogy létezik és ezt hivatalosan is tudomásul veszik. *Kokes János*, az MTI tudósítója utánajárt a tényeknek és erről tudósított május 14-ei jelentésében. A szlovákiai jogszabályok Csehszlovákia kettéválása után már 1993-ban engedélyezték az országban élő cseheknek, hogy megtarthassák cseh állampolgárságukat is. A Szlovákiában élő csehek ezzel nem élhettek, mert a cseh szabályozás, nem tette lehetővé. Egy cseh alkotmánybírói határozat nyomán viszont 1997-ben kétoldalú egyezményrel rendezték a kérdést. Akkor mintegy 30 ezer csehországi szlovák vette fel újra a szlovák állampolgárságot, de mintegy ezer csehországi magyar is élt a lehetőséggel és szlovák állampolgárságért folyamodott.

²² Gasparovic: A kettős állampolgárság nem egy állam belügye – MTI 2010. május 13.

²³ Kettős állampolgárság – Fico: Nemzetbiztonsági kockázat – Frissített (Új): Fico a szlovák állampolgárság elvesztésének lehetőségéről is szólt – MTI 2010. május 13.

²⁴ Kettős állampolgárság: Szlovákia elutasítja a magyar állampolgársági törvényt – Összefoglaló – MTI 2010. május 13.

²⁵ Kettős állampolgárság – Krónika: Pozsony nemcsak a kampány miatt jó ürügy – MTI 2010. május 14. és Krónika, *Durvul a diplomáciai háború Szlovákia és Magyarország között*, 2010. május 13.

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

DR. SÁSKA Zoltán Attila

Budapest, 2013.
6. évfolyam 1. szám

Szlovákia állampolgársági törvényét többször módosították. A legutóbbi a külföldi szlovákoknak lehetővé teszi, hogy már két éves szlovákiai tartózkodás után állampolgárságot nyerjenek, míg mások számára ez az időszak nyolc év. Természetesen a büntetlen előélet és a szlovák nyelv ismerete nélkülözhetetlenek a szlovák állampolgárság megszerzéséhez. Az előbb említett 1997-es szabályozással született meg a „külföldi szlovákok igazolványa”, amelynek alapján a külföldi szlovákok – az országban más idegenektől eltérően – majdnem ugyanolyan jogokat (kivételt képez a választójog) élveznek, mint a hazai állampolgárok.²⁶ Ezen igazolvány hozadéka az is, hogy aki ilyen igazolvánnyal rendelkezik, az kedvezőbb elbírálás alá esik. Amint kiderült, nemcsak nekünk van egy hasonló ügynevezett magyar igazolványunk, hanem Szlovákiának is, amely jóval korábban bevezette ezen intézményt. Sőt, a magyar igazolványénál jóval több jogosítvánnyal ruházva fel annak birtokosát.

A *Hospodárské Noviny* című cseh gazdasági és politikai napilap szerint a Fidesz nagy vihart kavart azon döntésével, hogy a szomszédos országokban élő magyarok állampolgárságának kérdését tűzte az Országgyűlés alakuló ülésének napirendjére. A cseh napilap megfogalmazásában ez nagyon jól jött a szlovák nacionalistáknak, és szinte úgy néz ki mintha „maga Ján Slota rendelte volna meg a törvényt a magyar nacionalistáknál”, ugyanis választási kampány idején nincsen jobb a valós gazdasági gondokról való figyelem elterelésére, mint egy külföldi ellenség. *Martin Ehl*, a cikk szerzője szerint „Az új magyar kormányzat ugyanakkor ugyanazt a ködfüggönyös taktikát alkalmazza. Bár már a választások után vannak, de valamiféle rendes gazdasági program a nem egészen világos 2011-es adócsökkentésről szóló szövegeken kívül sehol nem látható. Rámutatni a tradicionális ellenségre nagyon jól jön, különösen mostanában, amikor a Kárpát-medencei magyarság a trianoni szerződés aláírásának 90. évfordulójára készül emlékezni.” Ehl utal a trianoni szerződés aláírásának 90. évfordulójára, felemlíti a történelmi Magyarország trianoni veszteségeit és úgy véli, hogy a magyar-szlovák kapcsolat néhány hónapig be lesz ugyan árnyékolva és feszült is lesz, de ez meg fog szűnni, amit a két ország új kormányai a „körülmények és az Európai Unió nyomására fontosabb dolgokkal kezdenek el foglalkozni”.²⁷ Ezt a fontos dolgot pedig a gazdasági kilábolásban látta leginkább.

Az Országgyűlés alakuló ülése után a *Pravda* című neves szlovák lap 2010. május 15-én arról tudósított Pozsonyból, hogy *Orbán Viktor* azért terjeszti a parlament elé az állampolgársági törvény módosítását, hogy még a trianoni szerződés aláírásának 90. évfordulója előtt elfogadhassák azt, s így a miniszterelnök-jelölt a történelmi Magyarország területén élő magyarok egyesítőjének szerepében tetszeleghessen. „Szomorú, hogy *Orbán* a javaslattal nem várta ki az új szlovák kormány megalakulását, amellyel megkonzultálhatta volna azt. Szomorú azért is, mert két szövetséges NATO-tagállam került így szembe egymással. A NATO hétfőn bemutatja új stratégiai koncepciójának vázlatát, amely megnevezi a veszélyeket és keresi, hogyan lehet kivédeni azokat. *Orbán* javaslata egy hihetetlen jelenséggel gazdagíthatja ezt – a két szomszédos NATO tagállam közötti biztonsági kockázattal” – zárja kommentárját a *Pravda*. A szlovák lap a legnagyobb magyar szerepéért folytatott harccal jellemezte a Fidesz elnökének szándékát és úgy tartja, hogy az nem használ a szlovákiai magyar kisebbségnek. A *Pravda* szerint a Fidesz a Magyar Koalíció Pártját akarja ellehetetleníteni, ugyanis *Csáky Pál* felszólította Budapestet, hogy várjon a témával, hiszen tudta mi a tét. *Csáky* szeretett volna bekerülni a kormányba, de tudta, hogy az Irány-Szociáldemokrácia (Smer) nem számolt vele, így ellenzéki koalícióról álmodik, s megbékélne a Híd polgári párttal is – írta a *Pravda*.²⁸

A *Sme* című liberális napilap szerint *Orbán*nak nem kellett volna feltétlenül sikerrel járnia, ha a szlovák politika ismét nem bolondult volna meg a magyaroktól. „*Nem első ízben vagyunk tanúi annak az anomáliának, hogy míg Belgrádban, Bukarestben, Kijevben vagy Zágrábban szélcsend van, Pozsonyban vörösén lángol az égbolt*” – írta a lap és egyaránt vétkesnek kiáltja ki a „gyógyíthatatlan eset”-nek nevezett *Fico* mellett a Kereszténydemokrata Mozgalmat (KDH) is, hiszen a KDH „lépni szeretne”, ha a magyar állampolgársági törvény módosítására kerül sor. A *Sme* kommentárjában azt részle-

²⁶ Kettős állampolgárság – Körkép 1. – MTI 2010. május 14.

²⁷ Kettős állampolgárság – Hospodárské Noviny: Vihar a Dunán – MTI 2010. május 14.

²⁸ Kettős állampolgárság – Pravda: *Orbán Viktor* nemzetegyesítő szerepet akar – MTI 2010. május 15.

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

DR. SÁSKA Zoltán Attila

Budapest, 2013.
6. évfolyam 1. szám

tezte, hogy Szlovákiának a gyakorlatban nincs semmilyen esélye és eszköze arra, hogy megakadályozza a magyar állampolgársági jogszabály módosítását. Pozsony csak abban az esetben léphetne, és alkalmazhatna konkrét válaszintézkedéseket, ha Magyarország vagy maguk az érintettek elárulnák neki, hogy ki kért vagy kapott magyar állampolgárságot. „Szlovákia képessége Magyarország lépéseire reagálni tehát attól függ, mennyire sikerül (Miroslav) Lajcák külügyminiszternek meggyőznie Európát, hogy avatkozzon közbe. A nemzetközi nyomásgyakorláson kívül ugyanis semmilyen eszköz nincs a kezünkben, hogy valamit tegyünk a kettős állampolgárság kérdésével. Ha ez sem segít, egyetlen dolog marad: úgy viselkedni a kisebbségi magyarokkal szemben, hogy Szlovákiában otthon érezzék magukat és ne érezzék szükségét bekapcsolódni Budapest felesleges provokációs játékaiba” – zárta kommentárját a *Sme*.²⁹ A *Sme*, liberális lap lévén, megfelelő iróniával magyaráz. Záró kommentárjában felhívta a figyelmet az országban élő magyarok megbecsülésére is.

A *Le Monde* francia konzervatív napilap tudósításában azon véleményének adott hangot, miszerint Fico és kormánya igen vehemensen reagál a magyar kormány tervére. A *Le Monde*-nak adott interjúban Grigorij Meseznikov szlovák politológus kifejtette, hogy a kedvező választási kilátásokkal rendelkező demokratikus ellenzék szempontjából nézve a magyar törvényjavaslat a legrosszabb pillanatban jött az újabb szlovák-magyar viszonyba és ez az állapot annál inkább kedvez a magyarelles populista és nacionalista pártoknak. Meseznikov megemlítette, hogy a szlovák sajtó és az ellenzék bírálta ugyan a szlovák kormány hisztérikus reakcióját, de egyidejűleg elítélte az új magyar kormány nacionalista elhajlását is.³⁰ Szlovákia nehéz helyzetben volt a választások előtt, ezért a szlovák kormány mindent megtett annak érdekében, hogy a lehető legjobban jöjjön ki a közelgő választások alkalmával.

A szlovák reakcióra az egyik figyelemre méltó cikk Lubos Palata cseh publicista nevéhez fűződik, és pedig a *Sme* véleményrovatójában közölt „Irigylem tőletek a szlovákiai magyarokat” című. Palata véleményében rámutat arra, hogy bár a szlovákok egy része irigyli a csehektől, hogy a második világháború után etnikailag kitisztították a határvidéket, és megszabadultak a nagyszámú német kisebbségtől, de nincs mit irigyelni. Szerinte a csehek ezzel sokat veszítettek, mert szegényebbek lettek a cseh és a német kultúra mindennapos konfrontációi és versengései által teremtett ösztönző erejével. Meggyőződése, hogy Csehország romlása nemcsak a kommunizmus, hanem a hárommillió szudétanémet kitelepítésének is a következménye. „Tiszteljétek a szlovákiai magyarokat, hatalmas értéket jelentenek, amellyel egyetlen más közép-európai ország sem rendelkezik, Magyarországot is beleértve” – figyelmeztetett Palata.³¹ Szlovákiának azt ajánlotta, hogy a kisebbségi magyarok állampolgárságának ügyében kifejtett budapesti kezdeményezésre Pozsony ne a cseh modell (aki önként felveszi egy másik állam állampolgárságát, automatikusan elveszíti a csehet) átvételével reagáljon, hanem „más módosításokkal”. Frappáns megoldást kínált a szlovák kormánynak. A „más módosításokkal” olvasatában azt jelenti, hogy: „Egy nyilatkozattal a Benes-dekrétumok érvénytelenítéséről, amely bocsánatkéréssel lenne összekötve a magyar nemzetiségű állampolgárok háború utáni üldözéséért, és az alkotmány bevezetőjének módosításával, amelyben a „mi, a szlovák nemzet” kifejezést „mi, Szlovákia állampolgárai” kifejezésre változtatná.” Írásában problematikusnak tekinti, és úgy tartja, hogy Orbán nem európai kezdeményezésére „ez lenne az igazi európai válasz”. Kezdetnek nem lenne rossz a kezdeményezése, de nehéz lenne kideríteni, hogy Orbán Viktor és kormányának kezdeményezése miért is ne lenne európai?

Fico reakciója ezek szerint nem feltétlenül ütközne a nemzetközi jogba, de a maga idejében és átgondolatlanságában izléstelennek bizonyult. „Készen állunk a nagyon kemény ellentámadásra” – nyilatkozta Fico. Arról, hogy mindezt hogyan tennék, azt válaszolta, hogy a szlovák kormány a szükséges törvénymódosítások első elképzeléseit már meg is vitatta, majd hozzátette, hogy: „Előnyben részesítjük azonban a felvilágosítást és a konzultációkat, amit Magyarországnak kellett volna elsőként megtennie a törvénymódosítás betervezése előtt.” A Szlovák Nemzeti Párt (SNS) követelésére, hogy hívják össze a rendkívüli parlamentet, a szlovák kormányfő úgy reagált, hogy mivel a magyar jogszabály még nincs elfo-

²⁹ Kettős állampolgárság – SME: Kezdenek előbújni barlangjaikból a démonok – MTI 2010. május 15.

³⁰ Kettős állampolgárság – Le Monde: Retorziókkal fenyeget a hisztérikusan reagáló szlovákkormány – MTI 2010. május 16.

³¹ Kettős állampolgárság – Cseh publicista: Mi lenne Szlovákia európai válasza a magyar kezdeményezésre – MTI 2010. május 17.

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

DR. SÁSKA Zoltán Attila

Budapest, 2013.
6. évfolyam 1. szám

gadva, így nincs miről tárgyalnia a pozsonyi törvényhozásnak és pillanatnyilag nem látja értelmét a rendkívüli parlamenti ülésnek sem.³² Később 2010. május 26-án mégiscsak sor került a rendkívüli ülésre.

2010. május 17-én *Miroslav Lajcák* külügyminiszter közölte: a szlovák álláspontról tájékoztatta az Európai Unió Pozsonyban akkreditált diplomatáit, s hasonló tájékoztatót készül tartani a többi ország diplomatái számára is, de beadványt készít *Knut Vollebaek*, az Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezet (EBESZ) kisebbségügyi főbiztosa számára is, míg a kormányfő *José Manuel Barrosót*, az Európai Bizottság elnökét fogja tájékoztatni. A hivatalos pozsonyi álláspont szerint a szlovákiai magyarok esetleges kettős állampolgársága Szlovákia számára „nemzetbiztonsági kockázat”, ezért megfelelő válaszintézkedésekre van szükség. Szlovákia kilátásba helyezte az alkotmány módosítását is, amely kimondaná: az a szlovák polgár, aki önként felveszi egy másik ország állampolgárságát, elveszíti a szlovákot.³³ Lajcák felhívta a nagykövetek figyelmét a trianoni szerződés aláírásának közelgő 90. évfordulójára is, és arra, hogy olyan hangokat hallani, amelyek a II. Világháború utáni európai rendezés felülvizsgálatát követelik.³⁴ „Ezek a megnyilvánulások korunkban rendkívül veszélyesek. Ha a volt Szovjetunió vagy Jugoszlávia néhány egykori régiója ezeket magáévá tenné, akkor annak nagyon negatív következményei lehetnének Európa stabilitása számára” – fejtette ki a szlovák külügyminiszter. Ezekon felül Lajcák utasította az Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezet (EBESZ) tagállamaiban működő szlovák nagyköveteiket, hogy tájékoztassák befogadó országuk kormányát a szlovák álláspontról, miközben *Mikulás Dzurinda*, a Szlovák Demokratikus és Keresztény Unió (SDKU) elnöke és *Iveta Radicová*, a párt választási listavezetője Brüsszelbe utaztak, hogy tájékoztassák az Európai Parlament néppárti frakcióelnökét a magyar kettős állampolgársági törvénnyel kapcsolatos szlovák álláspontról.³⁵ *Iveta Radicová* pártjának, az SDKU javaslatára szlovák-magyar kerekasztal-beszélgetést kezdeményezett Brüsszelben *Wilfried Martens*-nél az EPP elnökénél. A szlovák ellenzéki párt vezetője nyilatkozatában kijelentette, hogy: „Nincs semmi ok arra, hogy ijesztgessük a polgárokat, sem arra, hogy összehívjuk a nemzetbiztonsági tanácsot”. Radicová ezen kívül elutasította a szlovák parlament rendkívüli ülését és meggyőződése szerint a szlovák és a magyar fél képes tárgyalni egymással. „A problémákat a családban kell megoldani, az EPP egy nagy család, közös értékekkel. Bizom abban, hogy az SDKU, a Kereszténydemokrata Mozgalom, a Magyar Koalíció Pártja és a Fidesz tárgyalásai eredményesek lesznek. Olyan megoldást akarunk, amely mindkét felet kielégítené” – mondta és utalt arra, hogy a magyar törvény életbelépéséig van idő, hiszen az csak 2011. január 1-én lép életbe. Dzurinda korábbi szlovák miniszterelnök bírálta ugyan a magyar törvénytervezetet, de ő is csak azt hangsúlyozta, hogy tárgyalások útján lehetséges a kérdés megoldása. Megjegyezte, hogy nem tudja elképzelni, hogy ilyen törvényt fogadna el Franciaország a belgiumi vallonok vagy Németország az osztrákok irányába. Nem feledhetjük el, hogy még mindig választások előtt állt a szlovák párt, így aligha tehetett teljesen puha nyilatkozatokat. A néhol visszafogott, néhol csípős retorika mögött a szavazatvadász politikai véna ütötte a taktust.

Wilfried Martens tájékoztatást adott a *Radicovával* és *Dzurindával* folytatott megbeszélésről, miszerint emlékeztették más EPP-tagpártokkal fennálló, regionális nézeteltéréseikre. Azt nyilatkozta, hogy konzultált Orbán Viktorral is és mindannyian arra a következtetésre jutottak, hogy a lehetséges EPP-kezdeményezést csak a szlovákiai választási kampány befejezése után lehet megfontolni.³⁶

Szlovákiában aligha jutottak nyugvópontra a kedélyek, amikor ugyanis a szlovák parlament külügyi bizottságának elnöke szerint az orosz modellt követi a kettős állampolgárságról szóló magyarországi törvénytervezet. Utalásában Moszkva és Grúzia háborújára utalt, amikor Moszkva állampolgárai védelmében háborúzott grúz földön. *Juraj Horváth* kijelentése a közszolgálati szlovák rádió vitaműsorában, miszerint: „Nagyon jól tudjuk, mi történt, miután (Oroszország) Grúziába ment

³² Kettős állampolgárság – Pozsony párbeszéd megkezdését követeli Budapesttől – MTI 2010. május 18.

³³ Kettős állampolgárság – Pozsony párbeszéd megkezdését követeli Budapesttől – MTI 2010. május 18.

³⁴ Kettős állampolgárság – Lajcák szerint a külföld is negatívan reagál a magyar kezdeményezésre – MTI 2010. május 18.

³⁵ Kettős állampolgárság – Lajcák szerint a külföld is negatívan reagál a magyar kezdeményezésre – MTI 2010. május 18.

³⁶ Kettős állampolgárság – Martens: a szlovák választási kampány után lehet szó EPP-kezdeményezésről – MTI 2010. május 19.

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

DR. SÁSKA Zoltán Attila

Budapest, 2013.
6. évfolyam 1. szám

megvédeni az állampolgárait; ez egész Európát, sőt az egész világot felháborította. Pontosan ez az, amit Budapest most követ”, a magyar tervet „orosz ruletthez” hasonlította.³⁷ A magyar törvénytervezet közelgő volta miatt sorra nyilatkoztak a szlovákiai pártok. Maga a Magyar Koalíció Pártja elutasította a szlovák „hisztériát”, amelyet a kettős állampolgárságra vonatkozó magyar törvényjavaslat kapcsán némely szlovák politikus, illetve politikai párt keltett. Közleményében felhívta a figyelmet arra, hogy az állampolgárság módosításáról szóló betervezett törvény csak 2011. január 1-jétől alkalmazható és ezért elegendő idő áll majd rendelkezésre az azzal kapcsolatos kérdések megoldására. „Szlovákia és Magyarország is ugyanannak a biztonsági szervezetnek a tagja, azt pedig, aki egy partnerállamban ellenséget akar látni, a múlt század első felére jellemző elavult elméletek megtestesítőjének tartja” – közölte az MKP. Egy pozsonyi külügyi szakértő szerint viszont a szlovák-magyar viszony legnagyobb akadálya az, hogy egyesek úgy akarnak előrehaladni, hogy állandóan hátrafelé néznek. „Mi már húsz éve úgy igyekszünk előrehaladni, hogy közben hátrafelé nézünk. Próbáljuk ki ezt a valóságos életben, s meglátjuk, hányszor botlunk meg” – jelentette ki Imrich Marton, a szlovák külügyminisztérium magyar-szlovák kapcsolatokkal foglalkozó szakértője a pozsonyi közszolgálati televízióban. Marton szerint a probléma megoldásához arra lenne szükség, hogy a magyar fél fenntartások nélkül fogadja el a szlovákiai magyarok szlovák állampolgárságát, míg a szlovák fél az érintettek magyar nemzetiségét. „Úgy vélem, a probléma lényege annak megértésében rejlik, illetve mindkét félnek el kellene ismernie, hogy Szlovákiában a Szlovák Köztársaság állampolgárai élnek, és hogy a Szlovák Köztársaság állampolgárainak, illetve néhányuknak magyar a nemzetisége” – nyilatkozta Imrich. Szerinte a „A magyar fél a mondat első felére összpontosíthatna, és végre elfogadhatná, hogy (az itt élő magyarok) a Szlovák Köztársaság állampolgárai, itt élnek, itt dolgoznak és a Szlovák Köztársaság lojális állampolgárai vagy legalábbis lojális állampolgároknak kellene lenniük. Nekünk, szlovákoknak pedig talán tiszteletben kellene tartanunk, hogy a Szlovák Köztársaság ezen állampolgárai magyar nemzetiségűek, és hogy kissé más nyelven beszélnek” továbbá meggyőződése, hogy „a kétoldalú problémák kétoldalú megoldást követelnek meg”.

Petőcz Kálmán, a somorjai Kisebbség-kutató Intézet programigazgatója véleménye szerint a szlovák fél nagyon túloz, amikor szinte állandóan és mindenben, ami Magyarország vagy a magyarok felől jön, ellenséget lát. „Szlovákiának és a szlovákoknak világosan látniuk kell, hogy Magyarország és a magyarok nem ellenségei Szlovákiának és a szlovákoknak” – emelte ki Petőcz.³⁸

A Híd párt színeiben nyilatkozó Bugár Béla szerint a Fidesz azzal, hogy néhány héttel a szlovákiai parlamenti választások előtt terjesztette az Országgyűlés elé a kettős állampolgársággal kapcsolatos törvénymódosító javaslatot, „beavatkozott a szlovákiai választási kampányba”. „Segíteni akart a Magyar Koalíció Pártjának (MKP) a választók mozgósításában” – fogalmazott a Híd polgári párt elnöke a TA3 pozsonyi hírtelevízió egyik vitaműsorában. Úgy vélekedett, hogy rosszul időzítették a törvényjavaslat előterjesztését, s ez „felelőtlen lépés” volt a Fidesz részéről. Rámutat arra a tényre is, hogy miután a jogszabály csak 2011. január elsején lép életbe, a Fidesznek nem volt semmiféle oka a sietségre. „Nem jó, hogy beavatkoztak a kampányba” – mondta. Szerinte ez a beavatkozás a Híd pártot is kedvezőtlenül érintette. „Nekünk is vannak magyar választóink” – jegyezte meg. Ugyanakkor azt is hozzátette: nem biztos, hogy a Fidesz mindezt világosan látta.³⁹ A Híd magyar politikusa támadásba, de védekezésbe is lendült egyszerre. Ezért is elfogadhatatlannak nevezte, hogy Pozsony biztonsági kockázatnak minősítette a szlovákiai magyarokat. Robert Kalina belügyminiszterrel vitázva a vitaműsorban rámutatott arra, hogy a szlovák parlamentben is több kettős állampolgár van, majd feltette a kérdést: ők miért nem jelentenek biztonsági kockázatot a szlovák kormány számára? Egyúttal felrótta a szlovák kormánynak, hogy nem konzultál a szlovákiai magyarokkal az őket érintő ügyekben. Bugár szerint a magyar állampolgársági törvényjavaslat megfelel az európai normáknak, s a magyarhoz hasonló szabályozás van érvényben például Romániában vagy Bulgáriában. Kalinák erre azt válaszolta: Románia azért nem reagált Budapestre, mert maga is így jár el Moldovában. Kalinák ismételt „mér-

³⁷ Horváth: Magyarország az orosz modellt követi az állampolgársági törvénnyel – MTI 2010. május 22.

³⁸ Szlovák szakértő: Hátránézve nehéz előremenni – MTI 2010. május 23.

³⁹ Bugár szerint a Fidesz beavatkozott a szlovákiai választási kampányába – MTI 2010. május 23.

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

DR. SÁSKA Zoltán Attila

Budapest, 2013.
6. évfolyam 1. szám

hetetlen arroganciával” vádolta a magyar politikusokat, s a magyar politika „fasizálódásáról” beszélt. Azt állította: ami a kettős állampolgárság és Trianon kapcsán elhangzott az Országgyűlésben, hogy „azt ötven éve senki sem engedte meg magának”. Példaként azt mondta, hogy a magyar parlamentben pozitívan nyilatkoztak a müncheni egyezményről, illetve a bécsi szerződésről, vagy arról, hogy a jövőben már nem szabad különbséget tenni a magyarországi és a külföldi magyar között. Ezért viszont kemény válaszigézkedéseket helyezett kilátásba. A miniszter is kifogásolta, hogy a kettős állampolgárságról a magyar fél eddig nem volt hajlandó tárgyalni a szlovákokkal.⁴⁰

Pár nappal a magyarországi törvényjavaslat megszavazása előtt a Szlovák Demokratikus és Keresztény Unió (SDKU) kitért arra, hogy nem büntetné a szlovák állampolgárság megvonásával azokat a szlovákiai magyarokat, akik felvennék a magyar állampolgárságot. Tette ezt *Robert Fico* miniszterelnök nyilatkozatára reagálva, miszerint a szlovák kormány politikai nyilatkozattervezetet terjeszt a rendkívüli parlamenti ülés elé, amely rámutatna, miért elfogadhatatlan Pozsony számára a magyarországi kettős állampolgárság. A miniszterelnök tervei szerint ezt követően a parlament elé vinnének egy olyan törvénymódosítási javaslatot is, amely szerint egy szlovák állampolgár, ha felveszi a magyar állampolgárságot, elveszíti a szlovákot. Radicová, az SDKU listavezetője bejelentette, hogy pártja saját javaslatot terjeszt elő a magyar törvény esetleges szlovákiai hatásának kivédésére. A javaslat szerint Pozsony nem fogja elismerni a magyar törvény hatályait Szlovákiában, ha az nem lesz összhangban az állampolgárságot szabályozó nemzetközi szerződésekkel. Radicová leglényegesebb nyilatkozatát tette az ügyben, amikor azt mondta, hogy az SDKU nem ért egyet azzal, és helytelennek tartja, hogy „a magas politikai játszmák miatt a szlovákiai magyarokat büntessék”. Ezzel nyilvánvalóvá vált, hogy Radicová nem támogatta a még hatalmon lévő Fico-kabinet rendkívüli parlamenti kezdeményezését. Fico bírálta Radicová nyilatkozatát és megvádolta, hogy az SDKU együtt kíván működni az MKP-val, amely a Fidesz meghosszabbított karja Szlovákiában: „Szlovákiának a választások után stabil kormányra, nem pedig egy szlovák-magyar tákolmányra van szüksége.” Szerinte az SDKU-nak választania kell a szlovák nemzeti érdekek, és Fidesz „nagy magyar érdekeinek” védelme között. A Kereszténydemokrata Mozgalom (KDH) szerint a rendkívüli parlamenti ülés, amely egy politikai nyilatkozatról fog vitázni, „a semmiről” fog szólni. Pavol Hrusovsky, a KDH frakcióvezetője szerint viszont fontosabb lenne, ha a parlament arról tárgyalna, milyen törvénymódosításokra lenne szükség a magyar lépéssel kapcsolatban, s nem azzal fenyegetőzni, hogy a magyar törvény elfogadása esetén visszavágnak.⁴¹ Az SDKU és a KDH is azonban jelezte, hogy képviselőik a parlament rendkívüli ülésén részt fognak venni. Az MKP is jelezte részvételét a rendkívüli parlamenti ülésen, s a párt politikai álláspontját Csáky Pál, az MKP elnöke fogja ismertetni a törvényhozókkal. A Híd polgári párt pedig arra szólította fel a szlovákiai pártokat, hogy ne siessék el a dolgot, mert elég lenne a választások után reagálni a magyar lépésre. „Rendkívüli felelőtlen-ség, forró tűvel varrni a választ. A szlovák reagálás fejtelten.” – jelentette ki Bugár Béla egy sajtóértekezleten. Bugár bírálta azt az elképzelést, hogy a magyar állampolgárságot felvevőktől a kormányzat elvenné a szlovák állampolgárságukat. Budapest címére pedig megjegyezte, hogy az állampolgársági törvényjavaslatot rosszul időzítette. „A politikusok hamis hangokkal szeretnének pontokat szerezni” – vélekedett a politikus. Szerinte a keddi pozsonyi rendkívüli parlamenti ülés nem lesz más, mint „a három koalíciós párt választási gyűlése” – nyilatkozta Bugár.⁴²

A szlovák parlament 2010. május 25-i rendkívüli ülésén elfogadott határozatában egyoldalúnak és elfogadhatatlannak minősítette a magyar lépést. A határozatban a szlovák törvényhozás ezért „elfogadhatatlannak tartja, hogy a Magyar Köztársaság Országgyűlése bármiféle területen kívül ható jogszabályt fogadjon el, amely a Szlovák Köztársaság állampolgárait is érinti anélkül, hogy e jogszabályt a Szlovák Köztársaság és a Magyar Köztársaság közötti jószomszédi viszonyról és baráti együttműködésről szóló szerződés értelmében a Szlovák Köztársaság vezető politikai képviselőivel egyeztetette volna.” Továbbá „óva intette” Magyarországot az 1920-as trianoni békeszerződés és Európa II. világháború utáni területi felosztásának újbóli megkérdőjelezésétől. A 150 tagú törvényhozásban a határozatot 113 koalíciós és ellenzéki képviselő

⁴⁰ Bugár szerint a Fidesz beavatkozott a szlovákiai választási kampányába – MTI 2010. május 23.

⁴¹ Szlovák ellenzéki vélemények – MTI 2010. május 24.

⁴² Szlovák ellenzéki vélemények – MTI 2010. május 24.

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

DR. SÁSKA Zoltán Attila

Budapest, 2013.
6. évfolyam 1. szám

támogatta. A Magyar Koalíció Pártjának (MKP) képviselői a szavazáskor már nem voltak az ülésteremben. A Híd polgári párt képviselői, bár jelen voltak, nem vettek részt a szavazásban. Két független képviselő tartózkodott. A határozathozatal megelőző vitában a szlovák kormányfő utalt a müncheni egyezménynek és a bécsi döntésnek a magyar Országgyűlésben elhangzott állítólagos dicséretére. Az MKP képviselői, miután Csáky Pál ismertette a párt álláspontját, s közölte: az MKP több képviselője is fel kívánja venni a magyar állampolgárságot, elhagyták az ülést. *„A képviselők ezt a lépést kettős – állampolgári és nemzeti – kötődésük megnyilvánulásának tartják. Mindegyikünk tiszteli szlovák állampolgárságát is. Az MKP minden képviselője, a jövőbeni parlamentben is, tevékenységében továbbra is irányadónak fogja tartani a szlovák alkotmány és a Szlovák Köztársaság törvényeinek tiszteletben tartását”* – mondta Csáky. Szerinte a kormánykoalíció állandóan ellenséget akar látni a szlovákiai magyar közösségben. A határozat elfogadása után a szlovák parlament ideiglenesen megszakította rendkívüli ülését, kilátásba helyezve annak folytatását, ha az Országgyűlés elfogadná a magyar állampolgársági törvény módosítását. A kialakult vitában a politikai határozat szövegében egységesek voltak a szlovák pártok, de a konkrét szlovák válaszlépésekkel kapcsolatban megoszlottak a vélemények.

Miroslav Lajcák a TASR hírügynökségnek nyilatkozta, hogy Hágában találkozott Knut Vollebaekkel, az Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezet (EBESZ) kisebbségügyi főbiztosával és, hogy Vollebaek tudomásul vette a tervezett szlovák ellenintézkedéseket. *„A főbiztos tudomásul vette elképzeléseinket. A szlovák parlamentben előkészítés alatt álló törvény normális európai törvény és összhangban van a joggal. Szlovákiával nem lehet játszani, mi nem támadunk, de jogunk és kötelességünk védekezni. Természetesen mindig, minden kérdésben készek vagyunk a tárgyalásokra”* – fogalmazott Lajcák.⁴³ A magyar módosító törvényjavaslat előnapján a Híd polgári párt tett még egy kísérletet arra, hogy Orbán Viktor várja ki a szlovákiai választásokat a magyar állampolgársági törvény módosításával, amely lehetővé tenné a határon túli magyarok kettős állampolgárságát. *„Tény, hogy a szlovák fél hisztérikusan reagál, ám nem szabad elfelejteni, hogy a kampány még három hétig tart, s ezalatt az időszak alatt bármilyen döntés csupán a választói szavazatok megszerzésére irányul. A Híd ezért arra kéri mind a magyar, mind a szlovák pártokat, legyenek tekintettel a június 12-i választásokra, és bárminemű lépéseket csak az új szlovák kormány megalakulása után tegyenek”* – állt a párt közleményben. A Híd szerint félmillió magyar nem vonulhat ki Szlovákiából úgy, ahogy a Magyar Koalíció Pártjának (MKP) 15 képviselője kivonult a parlament rendkívüli üléséről. *„Egyértelmű, hogy a labda most Orbán Viktor kezében van: ezért – mivel személyesen nem volt alkalmunk – a médiákon keresztül arra kérnénk a (kijelölt) magyar kormányfőt, hogy a jogszabály megszavazásával várjon a júniusi választásokig. A kettős állampolgárság megadásának gesztusa elismerésre méltó, ám a pillanatnyi helyzet azt mutatja, hogy következményei végzetesek lehetnek”* – közölte a Híd. *„Fel szeretnénk hívni a figyelmet arra, hogy bár a kettős állampolgárság Európában elfogadott, a szlovák parlament megteheti, hogy az 1997-ben aláírt, az állampolgárságról szóló európai egyezség értelmében egy olyan törvényt fogad el, mely szerint azok a szlovák állampolgárok, akik a jövőben magyar állampolgárságért folyamodnak, szlovák állampolgárságukat elveszítik”* – állt a közleményben.⁴⁴

Válaszul a Magyar Országgyűlés 2010. május 26-ai döntésére, amely lehetővé tette a magyar állampolgárság könnyített felvételét a határon túli magyarok számára, Szlovákia azonnal módosította állampolgársági törvényét. A gyorsított eljárásban elfogadott módosítás lényege: ha ezen túl egy szlovák állampolgár önkéntesen felveszi egy másik ország állampolgárságát, elveszíti a szlovákot. Emellett nem tölthet be bizonyos munkaköröket sem, amelyek kapcsolatban vannak a nemzetbiztonsággal – például a rendőrségnél vagy a biztonsági szolgálatoknál. A 150 tagú testületben a 115 jelen lévő képviselő közül 90 támogatta a módosítást, heten ellene szavaztak, 17-en tartózkodtak, egy képviselő pedig nem szavazott. A Magyar Koalíció Pártja (MKP), demokrácia- és alkotmányellenesnek tartván a szlovák állampolgársági törvény elfogadott módosítását, elutasította azt. Az MKP kilátásba helyezte, hogy kész a törvény semmissé tétele érdekében a Szlovák Alkotmánybírósághoz és az Emberi Jogok Európai Bírósághoz fordulni.⁴⁵

⁴³ Lajcák: Az új magyar kormány erős jelzéseket fog kapni – MTI 2010. május 25.

⁴⁴ A Híd arra kéri Orbánt, várjon a törvény módosításával – MTI 2010. május 25.

⁴⁵ Szlovákia megtiltotta a kettős állampolgárságot – MTI 2010. május 26.

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

DR. SÁSKA Zoltán Attila

Budapest, 2013.
6. évfolyam 1. szám

Az osztrák *Die Presse* az elfogadás napján közölt cikkében azt boncolgatta, hogy a kettős állampolgárság bevezetésével Orbán Viktor csak bátorítja a „baloldali populista” Robert Fico szlovák miniszterelnököt. Természetesen kívülállóként ezt igencsak könnyű mondani. Véleménye szerint Orbán Viktor tudta, milyen érzékeny téma a szlovákiai magyar kisebbség kérdése, s hogy Szlovákiában júniusban választások lesznek. Azt is leírja, hogy az ottani nacionalisták a magyar témával akarnak pontokat szerezni a választóknál, a baloldali populista Robert Fico éppúgy, mint a „magyarfaló” Ján Slota. A cikk végén felteszi a kérdést, hogy Orbán valójában csak folyamatosan napirenden akarja tartani a szomszédságvitát, hogy elterelhessék a figyelmet az igazi problémáktól?

Robert Fico nyilatkozata szerint „rosszul” kezdett az új magyar kormány és úgy véli: a kettős állampolgárságot lehetővé tevő törvény elfogadása, valamint az a tény, hogy Orbán Viktor első hivatalos útja Lengyelországba vezet, „felesleges idegességet váltott ki”. Azt mondta, hogy: „Orbán bejelentett lengyelországi látogatása úgy fest, mintha jelképesen átugraná saját területét és egy Magyarországgal szomszédos országba menne.”, továbbá, hogy „Ilyet nem szokás tenni.”⁴⁶ Újságíróknak tett nyilatkozatában kifejtette, hogy a szlovák fél az utolsó percig kivárt, de Budapest nem volt hajlandó a tárgyalásra, pedig Knut Vollebaek, az Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezet (EBESZ) kisebbségügyi főbiztosa is azt kérte a felektől. A válaszlépést kommentálva pedig kijelentette, hogy az megfelel az európai normáknak.⁴⁷

Ivan Gasparovic szlovák államfő szerint a szlovákiai magyaroknak nincs miért kérniük a magyar állampolgárságot, mert Szlovákia teljes mértékben biztosítja állampolgári jogait és részvételüket az ország politikai és gazdasági életében. „Higgyék el nekem, hogy nincs ok kérni a szomszédos Magyar Köztársaság állampolgárságát, mert Szlovákia, mint az Európai Unió tagja, a polgári elvvel összhangban, fenntartások nélkül biztosítja önöknek az állampolgári jogokat a Szlovák Köztársaság politikai életében és a társadalmi-gazdasági fejlődésében való részvételt” – jelentette ki Ivan Gasparovic szlovák államfő a szlovák közszolgálati rádióban és televízióban 2010. május 27-én este elmondott beszédében. Itt külön megszólította a szlovákiai magyarokat. Azt mondta, hogy a magyar állampolgárság életszínvonalukat nem emelné és otthonaikban pedig feszültséget kelt. „Szeretném Önöket biztosítani, hogy a Szlovák Köztársaság közös otthonunk” – fogalmazott.

Gasparovic szerint a pozsonyi kormány és a parlament kellő módon válaszolt a magyar döntésre.⁴⁸ Az MKP Gasparovic tévés beszédére reagálva „meglepetéssel tapasztalta”, hogy az elnök hosszú idő után újra felfedezte a szlovákiai magyarokat. „Eddig megdöbbenéssel tapasztaltuk, hogy az újévi beszédekből folyamatosan kimaradt szlovákiai magyarság csak akkor jutott eszébe, amikor konfliktus alakult ki magyar és szlovák vonatkozásban” – reagált az MKP és emlékeztette Gasparovicot, hogyha eddig „a szlovákiai magyar közösségről beszélt, kizárólag annak lojalitása megkérdőjelezéséig jutott, s még a pontos számadatot sem ismerte róluk, hiszen folyamatosan 300 ezret mondott 500 ezer helyett”.⁴⁹

„Az SDKU szerint nem kellett volna elismerni a kettős állampolgárságról szóló magyar törvény érvényességét Szlovákiában. Pártunk javaslata erre irányult. Ez lett volna az első lépés ahhoz, hogy per keletkezzen a két állam között, amelyet hágai bíróság elé lehetett volna vinni” – jelentette ki Radicová a közszolgálati szlovák televízió vitaműsorában. Vitapartnerének, Robert Fico kormányfőnek felrótta, hogy a kormány javaslatára elfogadott szlovák válasz a gyakorlatban nem más, mint a magyar törvény elismerése. „Önök végrehajtási utasítást dolgoztak ki hozzá” – vélekedett Radicová.

Radicová úgy vélte, ha Szlovákia Hágához fordulna az állampolgársági törvény ügyében, olyan esélye lenne a győzelemre, mint ahogy az a bős-nagymarosi vízlépcső esetében történt. Kifejtette: Szlovákiát nemcsak Csehország támogatja

⁴⁶ A nap témája: Kettős állampolgárság – Visszhang – MTI 2010. május 28.

⁴⁷ Fico: Rosszul kezdett a új magyar kormány – MTI 2010. május 26.

⁴⁸ Gasparovic: Nincs miért kérni a magyar állampolgárságot – MTI 2010. május 27.

⁴⁹ Az MKP konkrét intézkedéseket kér Gasparovictól – MTI 2010. május 28.

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

DR. SÁSKA Zoltán Attila

Budapest, 2013.
6. évfolyam 1. szám

a vitában. Szerinte az Egyesült Államok és Kanada is jelezte, fontolóra veszik a vízumpolitikai változtatásokat Magyarországgal szemben.⁵⁰

ÖSSZEGRÖZÉS

Hogy miként is reagáltak a szomszédos országok a magyar állampolgársági törvény új szabályozására, azt a sajtón keresztül ismerheti meg a magyar társadalom a legtisztábban. Műfajából adódóan a sajtó többnyire az adott közvélemény álláspontját tükrözi. Magyarország hét állammal határos és mind a hét állam területén élnek kisebb-nagyobb lélekszámban magyarok. Ezen hét állam mindegyikének van hivatalos nyelve, ami nem a magyar. Ahhoz, hogy kimerítően elemezni tudjuk ezen országok reakcióit a magyar állampolgárság kiterjesztésével kapcsolatban, ismernünk kell az adott hét nyelvet. Ebből a megfontolásból olyan forrást választottam, amely mind a hét országban egyaránt tevékenykedik, ez a Magyar Távirati Iroda.

A cikkek elemzése alapján elmondható, hogy a szomszédos országok vegyes érzelmekkel fogadták a magyar törvényhozás szándékát a magyar állampolgárság kiterjesztéséről. A reakciók sem a magyar politikai rendszert, sem a kormányzó politikai párt szándékát nem változtatták meg, hiszen az eltervezett törvénymódosítást véghezvitték. A szlovák és a magyar kormány között kialakult feszültség kétségtelenül kihatott a magyar választókra. Egyrészt valószínűsíthető, hogy azok a választópolgárok, akik eddig passzívan álltak a nemzetpolitikai kérdésekhez, azok most szembesültek a kérdés jelentőségével. Másrészt viszont, mivel a 2010-ben újonnan megválasztott magyar kormány határozottan kiállt döntése mellett, a választópolgároknak először szembesülhettek az Orbán-kormány politikai irányvonalával és kormányzati erőpolitikájával.

Kulcsszavak: állampolgárság, nemzetpolitika, törvényhozás, honosítás, nemzettárs, sajtó, tudósítás

Keywords: citizenship, national policy, legislation, naturalization, compatriot, press, report

FELHASZNÁLT IRODALOM

1. FEDINEC Csilla, *Made in állampolgárság a keleti szomszédságban*. In: Egyenlítő 7-8, 41.
2. TALPAI Lóránt, A kettős állampolgárság lehetősége különböző szempontok alapján. In: Kisebbség Kutatás, 2010. 1. szám.

ORSZÁGGYŰLÉS ANYAGAI

1. Országgyűlési Napló, 2010. Május 20.

TUDÓSÍTÁSOK

1. A Híd arra kéri Orbánt, várjon a törvény módosításával – MTI 2010. május 25.
2. A kettős állampolgárság gyakorlata – Nemzetközi jogász – MTI 2010. május 18.
3. A nap témája: Kettős állampolgárság – Visszhang – MTI 2010. május 28.
4. A vajdasági parlament elnöke támogatja a kettős állampolgárságot – MTI 2010. május 6.

⁵⁰ Radicova szerint az SDKU Hágába vinné a vitát – MTI 2010. május 30.

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

DR. SÁSKA Zoltán Attila

Budapest, 2013.
6. évfolyam 1. szám

5. Adevarul, *Cetatenie la toti maghiarii „dupa model romanesc”* (Állampolgárságot az összes magyarnak „román modell alapján”), 2010. május 19.
6. Az MKP konkrét intézkedéseket kér Gasparovictól – MTI 2010. május 28.
7. Az osztrák Die Presse kommentárja – MTI 2010. május 26.
8. Bugár szerint a Fidesz beavatkozott a szlovákiai választási kampányába – MTI 2010. május 23.
9. Fico: Rosszul kezdett a új magyar kormány – MTI 2010. május 26.
10. Gasparovic: A kettős állampolgárság nem egy állam belügye – MTI 2010. május 13.
11. Gasparovic: Nincs miért kérni a magyar állampolgárságot – MTI 2010. május 27.
12. Horváth: Magyarország az orosz modellt követi az állampolgársági törvénnyel – MTI 2010. május 22.
13. Kárpátalján a románok 70 százalékának van román állampolgársága – MTI 2010. április 27.
14. Kárpáti Igaz Szó, „Jogászszemmel a kettős állampolgárságról”, 2010. május 20.
15. Kettős állampolgárság – A Le Figaro a törvényről – MTI 2010. május 19.
16. Kettős állampolgárság – A román szociáldemokraták nem ellenzik a magyar állampolgárság megadását a határon túli magyaroknak – MTI 2010. május 19.
17. Kettős állampolgárság – Cseh publicista: Mi lenne Szlovákia európai válasza a magyar kezdeményezésre – MTI 2010. május 17.
18. Kettős állampolgárság – Fico: Nemzetbiztonsági kockázat – Frissített (Új: Fico a szlovák állampolgárság elvesztésének lehetőségéről is szólt) – MTI 2010. május 13.
19. Kettős állampolgárság – Hospodárské Noviny: Vihar a Dunán – MTI 2010. május 14.
20. Kettős állampolgárság – Körkép 1. – MTI 2010. május 14.
21. Kettős állampolgárság – Körkép 2. – MTI 2010. május 14.
22. Kettős állampolgárság – Krónika: Pozsony nemcsak a kampány miatt jó ürügy – MTI 2010. május 14.
23. Kettős állampolgárság – Lajcák szerint a külföld is negatívan reagál a magyar kezdeményezésre – MTI 2010. május 18.
24. Kettős állampolgárság – Le Monde: Retorziókkal fenyeget a hisztérikusan reagáló szlovákkormány – MTI 2010. május 16.
25. Kettős állampolgárság – Markó nem számít a szlovákiaihoz hasonló ellenkezésre román részről – MTI 2010. május 18.
26. Kettős állampolgárság – Martens: a szlovák választási kampány után lehet szó EPP-kezdeményezésről – MTI 2010. május 19.
27. Kettős állampolgárság – Nem egységes a szlovákiai pártok véleménye – Frissített (HÍD, KDH) – MTI 2010. május 13.
28. Kettős állampolgárság – Pozsony párbeszéd megkezdését követeli Budapesttől – MTI – 2010. május 18.
29. Kettős állampolgárság – Pravda: Orbán Viktor nemzetegyesítő szerepet akar – MTI 2010. május 15.
30. Kettős állampolgárság – SME: Kezdenek előbújni barlangjaikból a démonok – MTI 2010. május 15.
31. Kettős állampolgárság: Szlovákia elutasítja a magyar állampolgársági törvényt – Összefoglaló – MTI 2010. május 13.

HADTUJOMÁNYI SZEMLE

DR. SÁSKA Zoltán Attila

Budapest, 2013.
6. évfolyam 1. szám

32. Krónika, *Durvul a diplomáciai háború Szlovákia és Magyarország között*, 2010. május 13.
33. Lajcák: Az új magyar kormány erős jelzéseket fog kapni – MTI 2010. május 25.
34. Markó: Taktikai szempontból jó döntés a kettős állampolgárságra vonatkozó törvény elfogadása – MTI 2010. május 31.
35. OGY – Alakuló ülés – Die Presse: Botrány a Magyar Parlamentben – MTI 2010. május 15.
36. Osztrák párt: Orbán Viktor utat mutat a dél-tiroliak kettős állampolgárságához – MTI 2010. május 5.
37. Radicova szerint az SDKU Hágába vinné a vitát – MTI 2010. május 30.
38. Szerb lap a szlovák félelemlről – MTI 2010. május 28.
39. Szerbiának nem érdeke, hogy elemezze a kettős állampolgárságot – MTI 2010. május 21.
40. Szlovák ellenzéki vélemények – MTI 2010. május 24.
41. Szlovák szakértő: Hátránézve nehéz előremenni – MTI 2010. május 23.
42. Szlovákia megtiltotta a kettős állampolgárságot – MTI 2010. május 26.
43. Szlovákiát nyugtalanítja a magyar állampolgársági törvény módosítása. Összefoglaló – MTI 2010. május 25.
44. Vajdasági Civil Szervezet: A magyar törvény esély, melyet ki kell használni – MTI 2010. május 26.
45. Választás 2010 – Romániai magyar sajtó: a Fidesznek megfontoltan kell kezelnie a határon túli magyarság ügyét – MTI 2010. április 26.
46. Választás 2010 – Szerb hetilap a magyar parlamenti választásokról – MTI 2010. május 6.